

Niels Frederik Bernhard Sehested

De **schepper** van de **BROHOLMER**

In de rubriek Meesterwerk stellen we hondenrassen voor die zonder die ene fokker niet meer zouden bestaan. Dit keer staat de Deen Niels Frederik Bernhard Sehested (1813-1882) centraal. Als hofjachtmeester en kamerheer in dienst van de koning, en als archeoloog, heeft hij de kennis en ook de middelen om de oude Deense 'slagershond' tot nieuw leven te wekken...

Niels Sehested (1813-1882), jachttopziener van de Deense koning en archeoloog, woont op het slot Broholm. Deze ansichtkaart dateert van de jaren dertig van de vorige eeuw.

'DANMARKS HAVE'

Het Deense eiland Fyn (Funen) ligt tussen Jutland en Sjaelland; de eilandstatus behoort tot het verleden sinds er zowel een brug- als een tunnelverbinding is. Het landschap is lieflijk; groene akkers en weiden, rietgedekte vakwerk boerderijen en

bossen in een heuvelachtig landschap. Daartussen dorpjes, oude stadjes aan de kust, landhuizen en kastelen. Fyn heet niet voor niets 'Danmarks Have': de Tuin van Denemarken. Halverwege de stadjes Svendborg en Nyborg ligt het dorpje Gudme. Daar vinden we aan de Broholmsvej 32 op

een klein eiland het renaissance-slot – anderen zeggen landhuis – Broholm. De oudste gedeelten van het slot dateren van 1642; in de negentiende eeuw vinden uitbreidingen plaats en in 2002 wordt het gerestoreerde slot een hotel-restaurant en is het voor iedereen toegankelijk.

Jørgen Sehested (1885-1977), jurist, hofjachtmeester en ook liefhebber van de Broholmer, waarmee hij in 1935 voor het slot poseert. Zijn oom, Niels, is de redder van dit ras.

MILITAIREN

De familienaam Sehested is afkomstig van het gelijknamige dorpje in Holstein (nu Duitsland), waar in 1282 een Reymarus de Sestede wordt vermeld. Vanaf de zestiende eeuw komt de spelling Sehested in Denemarken voor.

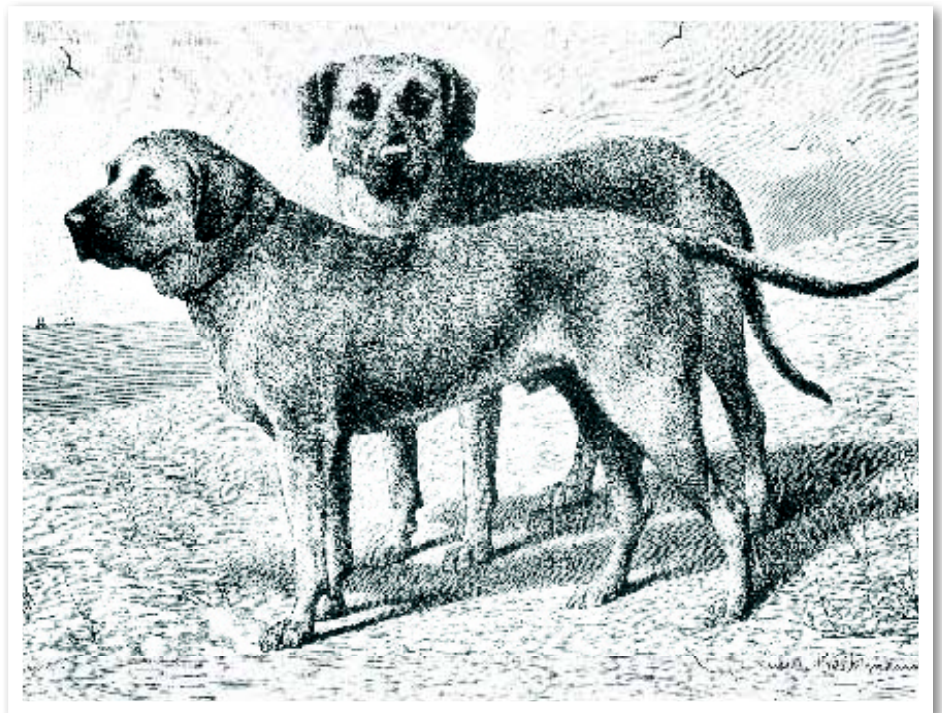
Niels Frederik Bern(h)ard Sehested behoort tot de Broholmse tak en wordt op 20 februari 1813 geboren op slot Broholm. Zijn ouders zijn Anders Sehested (1784-1819) en Edel Marie Kjaer (1789-1839); zij trouwen in 1811 en voorzover ik heb kunnen achterhalen, is Niels hun enige zoon. De familie Sehested telt een groot aantal hoge militairen; Niels' vader, Anders, is tweede-luitenant, zijn grootvader, ook een Niels, eerste-luitenant, zijn overgrootvader, weer een Anders, is luitenant-kolonel en betovergrootvader Niels is eveneens luitenant-kolonel. De oudste recht-

streekse voorvader van Niels, de stamvader van de Broholmse tak, is Mogens Sehested (1598-1657). Van hem is bekend dat hij ook officier in het leger is en tijdens een oorlog zijn rechterarm verliest.

'BROHOLM SCHAT'

Over de jeugd van Niels is weinig bekend. Wel weten we dat hij zijn hele leven op slot Broholm blijft wonen en behalve 'jaegermester' en kamerheer in dienst van de Deense koning, ook archeoloog is. Op zesjarige leeftijd verliest hij zijn vader; moeder Edel Marie is voortaan belast met de exploitatie van het landgoed, totdat Niels oud genoeg is om die rol over te nemen. In zijn jonge jaren heeft hij grote belangstelling voor wiskunde, fysica en astronomie; de grote interesse voor archeologie en de oude Deense Mastiff komen later. In 1829 merkt een pachtboer tijdens zijn werk dat zijn ploeg iets raakt.

Het object glinstert in de zon en als hij verder graaft, vindt hij zes gouden ringen. De boer spoedt zich naar het slot, waar Niels' moeder de vondst in ontvangst neemt. De dan 16-jarige Niels komt er bij en als hij de gouden ringen ziet, haast hij zich naar het veld, waar hij direct nog 20 objecten vindt. Moeder en zoon overhandigen de vondst aan een museum in Kopenhagen; vanwege een uit 1752 daterende wet zijn ze dat verplicht. Een paar jaar later, 1833, graven archeologen op Lundeborg, een terrein dat bij het landgoed Broholm hoort, de zogeheten 'Broholm schat' op. Vier-en-een-halve kilo gouden gebruiksvoorwerpen, die daar zijn begraven in de zesde eeuw voor Christus. Niels Sehested is er natuurlijk bij als de vondsten worden gedaan en die gebeurtenis is bepalend voor zijn interesse in de archeologie. De volgende vijftig jaar van zijn leven wijdt hij zich aan het systematisch verzamelen van oudheidkun-

'Deense hond Baldur', een tekening van Ludwig Beckmann in zijn boek 'Geschichte und Beschreibung der Rassen des Hundes', 1895. Hij schrijft over 'een Deense of Broholmer hond'.

dige vondsten, aan de beschrijving ervan en aan het publiceren over de objecten die rond Broholm worden opgegraven.

HUWELIJK EN GEZIN

Als Niels 26 is, overlijdt ook zijn moeder. In hetzelfde jaar, 1839, erft hij landgoed en slot Broholm en treedt in het huwelijk met Charlotte Christine Linde, geboren in 1819 in Kopenhagen. Zij is de dochter van kolonel Georg Linde, die ook kamerheer in dienst van de koning is. Uit dit huwelijk worden 14 kinderen geboren, onder wie drie zonen: Hannibal (1842-1924), Knud (1850-1909) en Harald (1856-1901). Knud wordt later minister van landbouw,

Hannibal treedt in de voetsporen van zijn vader; ook hij is hofjachtmeester en kamerheer en van 1900 tot 1901 is hij premier van Denemarken in het kabinet Sehested.

Niels' kinderen krijgen een bevoorrechte opvoeding en opleiding, waarin veel ruimte is voor cultuur en muziek. Men nodigt op Broholm musici uit voor het spelen van kamermuziek. Twee dochters, Thyra (1840-1923) en Hilda (1858-1936), krijgen grote landelijke bekendheid, respectievelijk als historica en componiste-organiste.

In de memoires van de archeoloog J. Magnus Petersen (1909) beschrijft deze zijn bezoek aan slot Broholm en aan de familie Sehested. Hij beschrijft

Niels als een *krachtige, potige man met grote interesse in de oudheid en andere goede kwaliteiten*. Over Charlotte Linde zegt hij: *een gracieuze vrouw met vele zonen en dochters*. Charlotte Linde overleeft Niels 12 jaar; zij overlijdt in 1894. Na haar dood erft haar zoon Hannibal het landgoed en slot Broholm.

MEDEZEGGENSCHAP

De negentiende eeuw – de eeuw van Niels Sehested – kenmerkt zich in Denemarken als de eeuw waarin de macht van het absolu-

tistische regime verdwijnt en plaats maakt voor het streven van burgers en boeren naar medezeggenschap. De door koning Frederik VII – we komen hem later nog tegen – in 1849 bekrachtigde grondwet brengt algemeen kiesrecht. De tweede helft van de eeuw laat sociale veranderingen zien in de landbouw en veeteelt en in het pachtstelsel.

Niels Sehested besteedt, als eigenaar van Broholm, veel aandacht aan de sociale omstandigheden van zijn pachters en bekommert zich om de landbouwgronden en bossen, niet alleen rond Broholm, maar ook elders in Denemarken. Zijn kennis van de land- en bosbouw is groot en zijn publicaties hebben de landhervormingen als onderwerp.

Voorts is hij lid van diverse bestuursorganen in Denemarken, is één van de oprichters van de Svenborg Bank, de Landmansbanken en de Fyens Discontokasse en ook financiert hij de uitbreiding van de vissershaven in Lundeberg. In het revolutiejaar 1848, 35 jaar oud, meldt hij zich bij een vrijwilligers-corps. Deze praktische grootgrondbezitter is van betekenis voor het behoud en het ontwikkelen van het Deense platteland. Door de eeuwen heen staan de Sehesteds van Broholm in nauw contact met de Deense koninklijke familie die, op hun beurt, ook een rol speelt in de geschiedenis van de Broholmer.

SEHESTED, DE ARCHEOLOOG

De vondst in 1833 is slechts het begin, want rond 1860 heeft Sehested genoeg vondsten rond Broholm verzameld om aan een vergadering van Scandinavische wetenschappers in Kopenhagen voor te leggen. Ondanks hun geringe interesse, laat Sehested zijn ideeën niet los en in 1875 begint hij met een eigen grote archeologische operatie op Broholm,

Koning Frederik VII van Denemarken (1808-1863) en zijn vrouw, gravin Danner, zijn grote liefhebbers van de Broholmer. Het koninklijk paar is jarenlang in het bezit van diverse honden van dit ras. Schilderij circa 1859.

geassisteerd door de jonge archeoloog Henry Petersen. Tragisch is dat deze jonge archeoloog een maand voor zijn huwelijk met Sehesteds dochter Hilda overlijdt.

Een ander stuk van het landgoed, Møllegård, wordt Niels' belangrijkste archeologische project en hij leidt niet minder dan 400 opgravingen. Maar liefst 2200 graven, waarin unieke objecten, worden blootgelegd. In 1878 verschijnt zijn boek over deze vondsten uit de Brons- en IJzertijd.

Achter het slot laat hij een museum bouwen, waarvoor hij zelf de tekeningen maakt. Vier jaar voor zijn dood, in 1878, wordt het museum – met circa 58.000 items – geopend en op zondagen fungeert Sehested zelf als gids. De duizenden objecten blijven na zijn dood niet allemaal op Broholm. Samen met Henry Petersen geeft de familie in 1884 nog een archeologische publicatie uit ter nagedachtenis aan Sehested, maar daarna worden veel vondsten aan musea geschonken.

BROHOLM

Evenals de familie Sehested, heeft ook slot Broholm een lange historie. In de archieven wordt het in 1325/26 al genoemd. Als de weduwe Elisabeth

Zijn bijnaam 'slagershond' of 'slachtershond' dankt de Broholmer aan het drijven en bewaken van vee en wellicht aan het feit dat men hen in Kopenhagen niet zelden op de stoep van slagerswinkels ziet liggen.

den. Boven de ingangspoort is het wapenschild van de Sehesteds te zien. In de jaren 1839-1840 laat Niels Sehested het gebouw restaureren, waarbij hij onder andere een toren aanbrengt van waaruit men de sterren kan bestuderen. Er heerst in die periode veel bedrijvigheid bij

Jørgen is jurist en hofjachtmeester en ook een liefhebber van de Broholmer, waarmee hij zich laat fotograferen. Vanaf 1978 tot 2001 is het landgoed eigendom van Jørgens schoonzoon en dochter Captain en Brigitte Grice, geboren Sehested. Sinds 2001 zijn de dochter van Brigitte, Anne Lütken, en haar zoon, Anders Sehested Hjerl-Hansen, de eigenaars. Anders is de dertiende generatie Sehesteds. Het complex is 680 hectare groot, bestaat uit het slot met park, bouwland, bos en huizen en wordt nu commercieel geëxploiteerd. Wie luxe wil logeren, dineren, vergaderen, paardrijden of een feest geven, kan sinds 2003 in slot Broholm terecht. Een historische rondleiding behoort ook tot de mogelijkheden (www.broholm.dk) Er zijn nog steeds Broholmers op het kasteel; Anne Lütken heeft er twee: Sarus en Caesar en, schrijft ze me, *I love them to bits.*

In nauw contact met het **Deense hof...**

Skeel in 1730 hertrouwt met luitenant-kolonel Niels Jensen Sehested (1685-1745), komen het huis en de omliggende gronden in het bezit van de familie Sehested.

Slot Broholm is gelegen op twee eilandjes, die door bruggen van metselwerk met elkaar zijn verbonden.

slot Broholm; zo zijn er een baksteenfabriek, een molen, diverse bedrijven, meer dan tien woningen en een stoeterij.

Als Niels' zoon Hannibal in 1924 kinderloos overlijdt, gaat Broholm naar de zoon van zijn broer Knud, Jørgen Sehested (1885-1977). Deze

'Slapende Broholmer', een schilderij daterend van de periode dat Niels Sehested bezig is met zijn fokkerij programma. (Sigwald Johannes Dahl, 1827-1902).

MASTIFFACHTIGE HONDEN

Deense en Noorse Vikingen maken van de achtste tot laat in de elfde eeuw plundertochten naar de Britse eilanden en West-Europa. Zij hebben de gewoonte de geroofde buit mee naar huis te nemen. Op deze manier zouden ook Mastiffachtige honden vanuit Engeland naar Scandinavië zijn gekomen. De archeologische vondst van een hondenskelet in een oud Viking dorp op Fyn, lijkt die theorie te ondersteunen. Dit skelet heeft het formaat van een Broholmer, terwijl men ervan uitgaat dat lokale honden tot het Spitstype behoren en dus beduidend kleiner zijn met een andere schedelvorm. Tot aan het einde van de negentiende eeuw is er in Zweden de zogenoemde 'Dalbo honden', ook een echt Mastiff type, dat aan het begin van de twintigste eeuw uitsterft. Twee redenen waarom men veronderstelt dat de Broholmer een verre nazaat is van door de Vikingen meegebrachte Mastiffachtige honden.

De nazaten van deze 'Vikinghonden' zijn misschien met de Duitse Dog, maar zeker met Engelse Mastiffs gekruist en uit deze kruisingen is later het type hond van de Broholmer ontstaan. En weer komt Engeland in beeld, omdat koning Jabobus I (1566-1625) Mastiffs ten geschenke geeft aan het Deense hof.

Doel is het oude 'ras' te **redden...**

De honden zijn afgebeeld op schilderijen van de Deense koningen Frederik II (zestiende eeuw) en Christiaan IV (zeventiende eeuw). De oorspronkelijke taak van deze oude Deense hond is het drijven en bewaken van het vee en het bewaken van huis en haard. Dat doen ze zowel op het platteland als op de veemarkten in de steden.

FOKKERIJPROGRAMMA

Het is opmerkelijk dat er relatief weinig informatie voorhanden is over Sehested als jager en hondenuitgever. We moeten zijn rol in en betrokkenheid bij het herstel van de Broholmer dan ook vooral zien in het licht van het feit dat hij hart heeft voor de Deense historie en het Deense culturele erfgoed wil bewaren. Want dat is precies wat deze oude Deense hond is, cultureel erfgoed uit voorbije eeuwen. In de zeventiende eeuw is deze mastiffachtige Deense hond ook een jachthond. Hij wordt gebruikt bij de parforce jacht op de koninklijke jachtterreinen. Men neemt aan dat de Broholmer – die dan nog niet zo heet – ook is gebruikt bij de jacht op de wilde beer, die dan nog voorkomt in de Deense bossen.

Na het verbod op de parforce jacht loopt hun aantal sterk terug en uitsterven dreigt. En dan blijkt Niels Sehested, als hofjachtmeester en liefhebber van deze oude Deense hond, de geschikte man te zijn om, tussen 1845 en 1850, een fokkerij programma in werking te zetten, met als doel het oude 'ras' te redden. Het blijkt een duur en langzaam proces te

zijn, maar met hetzelfde doorzettingsvermogen waarmee Sehested de opgravingen in gang zet, start hij zijn fokkerijprogramma. Hij reist het hele land door om exemplaren op te sporen, met als doel de 'Deense Mastiff' weer levensvatbaar te maken. Een groot aantal mensen krijgt een pup van hem cadeau, op voorwaarde dat er verstandig mee

wordt gefokt. In die periode komen de honden vooral in eigendom van de betere klasse.

De naam 'Broholmeren' – dat betekent *de Broholmer* – raakt pas aan het einde van de negentiende eeuw algemeen in gebruik, als eerbetoon aan de man die dit type hond voor uitsterven behoedt.

KONING FREDERIK VII

Van 1848 tot 1863 is Frederik VII koning van Denemarken. Zijn favoriete ras, maar ook dat van zijn echtgenote Louise Christine Rasmussen (1815-1874), de latere gravin Danner, is de Broholmer. Beiden hebben jarenlang Broholmers; die van de koning heten onveranderd 'Tyrk', die van gravin

Danner altijd 'Holger', ongeacht of het een reu of een teef is. De hond van de koning heeft een belangrijke taak: tien minuten voordat de koning naar bed gaat, wordt 'Tyrk' de slaapkamer in gestuurd om de kamer te zuiveren van boze geesten... Eén van die 'Tyrks' is – opgezet – te bewonderen in het Zoölogisch Museum van Kopenhagen. De mogelijkheid bestaat dat koning Frederik VII Niels Sehested aanmoedigt of steunt bij het fokkerijprogramma, gezien de eeuwenlange connecties tussen de familie en de Deense koningen. Er bestaan diverse portretten van het koninklijk paar met een Broholmer aan hun voeten. Omdat het kasteel van de koning 'Jägerspris' heet, staat de

Broholmer in die tijd ook bekend onder de naam 'Jägerspris hond'. In 1882, een maand voor zijn 69ste verjaardag, overlijdt Niels Frederik Bernhard Sehested na een korte ziekte. In tegenstelling tot enkele van zijn voorvaders, wordt hij niet in de kerk van Gudme bijgezet, maar wordt – evenals zijn kinderen Knud, Hannibal, Thyra en Hilda – begraven op het kerkhof van Gudme.

IN DE DIERENTUIN

In het boek *Hunden og Hunderaerne* (1887), geschreven door Viggo Møller, staat dat de Broholmer een heel gewoon, veel voorkomend ras is, met name in Kopenhagen. Zijn bijnaam 'slagershond' of 'slachtershond' dankt hij waarschijnlijk aan het drijven en bewaken van vee en wellicht aan het feit dat men hen in Kopenhagen niet zelden op de stoep van slagerswinkels ziet liggen. In 1886 wordt de eerste hondententoonstelling in Denemarken gehouden, in de tuin van slot Rosenborg in Kopenhagen. Familieleden van Niels Sehested en andere landeigenaren ontmoeten elkaar daar met als doel een rasstandaard voor de Broholmer op papier te zetten. In 1886/87 wordt het ras in het Deense stamboek opgenomen, maar Sehested maakt dit alles helaas niet meer mee. In 1982, bij de officiële erkenning van de standaard en precies 100 jaar na Sehesteds overlijden, hanteert de FCI die rasstandaard uit 1886, met als kleine toevoeging dat ook de kleur zwart wordt geaccepteerd. Broholmers hebben ook een rol gespeeld in de dierentuin van Kopenhagen. Zij vormen van 1859 tot 1929 onderdeel van de populatie en zo'n tweehonderd pups komen daar ter wereld. Ook

In 1983 zijn er al 35 raszuiver gefokte Broholmers in Denemarken. (Fotograaf onbekend).

fungeren ze als pseudo-moeder voor de welpen van leeuwen en andere katachtigen. De directeur van het dierenpark is A. von Klein en ook hij heeft, als koninklijk jachtopziener, relaties met het hof. In het pretpark 'Tivoli' in Kopenhagen worden de in de dierentuin gefokte honden – bij voorkeur de zwarte exemplaren – 's nachts als waakhond gebruikt.

'OP HET SPOOR VAN DE BROHOLMER'

Tussen de twee wereldoorlogen raakt de Broholmer eigenlijk 'uit de mode', maar ook hondenziekte, inteelt, besmettelijke virussen en andere ongemakken leiden tot de ondergang van de Broholmer. De Deense Kennel Club heeft nog registraties in 1910; rond 1939 verschijnen er nog op shows, maar met het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog is het gedaan met dit ras, want in 1940 besluit men de Broholmer als uitgestorven te beschouwen. Er is onder de fokkers geen 'nieuwe Sehested' opgestaan. In 1974 verschijnt er – van de hand van kynologe Jytte Weiss – een artikel in het blad van de Deense Kennel Club, onder de titel *Op het spoor van de Broholmer*. Daarop reageert iemand uit Helsing, Sjaelland, die een elf jaar oude reu blijkt te hebben. Weiss reist naar Helsing om de hond te gaan bekijken en ziet een 78 centimeter hoge, donkergele hond, zonder stamboom. De eigenaar krijgt echter toestemming om met zijn hond – onder de naam 'Gamle Bjørn Fra Helsing' ('oude Bjørn van Helsing) – nog in datzelfde jaar op een show te verschijnen. Een aantal keurmeesters is het meer dan eens: dit is een échte Broholmer. Dankzij de grote publiciteit vindt men meer repre-

Algemene indruk van de Broholmer is een grote, krachtige hond van het Mastiff type.

sentanten van het ras, onder andere nakomelingen van in de dierentuin gefokte Broholmers.

BROHOLMER COMITÉ

Onder leiding van de Deense Kennel Club wordt er een comité in het leven geroepen dat gaat werken aan het herstel van het ras. Dat is, na Sehested, de tweede poging. De belangen van de Broholmer worden sinds 1974 behartigd door het 'Broholmerselskapet' (Broholmer Comité). Gezien de deplorabele toestand van het ras worden er dan ook Mastiffs, Mastins Español, Boxers en St. Bernards ingekruist. Het resultaat is dat er in 1983 al 35 raszuiver gefokte Broholmers zijn, die voor de helft een gele en voor de andere helft een zwarte vacht hebben. Zij zijn in het bezit van een zes-generaties stamboom met echte Broholmers. In 1998 erkent de kennelclub het ras (weer) als nationaal Deens ras en in 1999 viert men het 25-jarig bestaan met een show waarop meer dan 100 Brohol-

mers zijn ingeschreven. De populatie schat men nu rond de 800-1000 dieren, waarvan het grootste deel in Denemarken woont. De fokkerij wordt streng begeleid en Broholmbezitters worden geacht mee te werken aan de opbouw van het ras, volgens de strikte voorschriften van het Comité. Sinds januari 1998 kunnen Broholmers worden geëxporteerd, zij het mondjesmaat. Na een lange geschiedenis als veedrijver, bewaker en jachthond, is de Broholmer nu vooral waak- en familiehond. De belangen van het ras worden behartigd door de Deense rasvereniging (www.broholmeren.dk); in Nederland is er (nog) geen rasvereniging. De eerste Broholmer die aan het begin van deze eeuw naar Nederland komt, is 'Gunnar Vidar Magdaminde' en het eerste nest in ons land wordt in 2005 geboren. De huidige rasstandaard dateert van 2000 (www.fci.be). Een rasportret van de Broholmer stond in ONZE HOND december 2000 en juni 2006. ■